

Indie i Polska

CZAS NA STRATEGICZNE PARTNERSTWO

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH

Analiza

08/2024

www.csm.org.pl

Autorzy:

Dr Małgorzata Bonikowska,
prezes Centrum Stosunków
Międzynarodowych, wykła-
dowca Centrum Europej-
skiego UW

Dr Tomasz Łukaszuk,
wykładowca WNPISM Uni-
wersytetu Warszawskiego

Dr Bruno Surdel
senior analyst, Centrum Sto-
sunków Międzynarodowych

W 2024 roku przypada 70. rocznica nawiązania stosunków dyplomatycznych pomiędzy Polską a Indiami. Ostatnie kilka lat to wzrost znaczenia obu państw w ich regionach, a także wzmocnienie ich pozycji na świecie. Otwierając się na Azję Polska patrzyła jednak dotąd głównie na Chiny, zaś Indie z przyczyn historycznych utożsamiały Europę ze stolicami strategicznych partnerów takich jak Francja, Niemcy i Zjednoczone Królestwo. Dziś na fali indyjsko-unijnego nowego otwarcia po brexicie i pandemii oraz w kontekście chińsko-amerykańskiej rywalizacji Warszawa i Nowe Delhi mają szansę wzmocnić dwustronne relacje i zawiązać strategiczne partnerstwo. Wizyta Premiera Narendry Modiego w Polsce jest krokiem w tę stronę.

INDIE I POLSKA

CZAS NA STRATEGICZNE PARTNERSTWO

| Dr Małgorzata Bonikowska, dr Tomasz Łukaszuk, dr Bruno Surdel

2

Republika Indii to piąta, a wkrótce trzecia gospodarka świata. Polska zajmuje szóste miejsce w UE i 21 na globie. Indie stają się kluczowym graczem w regionie Indo-Pacyfiku, gdzie ma miejsce systemowa rywalizacja dwóch supermocarstw: Chin i USA. Polska to dla Zachodu centrum logistyczne do działań w Ukrainie, główny kraj wschodniej flanki NATO i jeden z liderów budowania nowej architektury europejskiego bezpieczeństwa przeciw Rosji.

Widząc te zmiany Warszawa i Nowe Delhi starają się intensywniej niż dotąd zabiegać o lepsze więzi polityczne i gospodarcze. Ich ukoronowaniem powinno być zawiązanie strategicznego partnerstwa opartego na synergii interesów.

Wschodzące mocarstwo

Indie są obecnie najludniejszym krajem na świecie i najszybciej rozwijającą się dużą gospodarką. Wyprzedzają pod tym względem inne rynki wschodzące Azji¹. Od 2022 roku indyjska gospodarka zajmuje piąte miejsce na świecie pod względem wielkości, a prognozy Międzynarodowego Funduszu Walutowego (MFW) wskazują, że wzrost Produktu Krajowego Brutto (PKB) w 2024 roku wyniesie w tym kraju 6,6-7%, co przewyższa wynik Chin (na poziomie 4,6%).² Pod względem PKB Indie wyprzedziły już swojego dawnego kolonizatora, Wielką Brytanię, osiągając w 2024 roku 3,94 bln dolarów wobec 3,5 bln dolarów Wielkiej Brytanii.³ Według prognoz PKB Indii ma wzrosnąć do 7,1 bln dolarów w 2031 roku, a w 2028

¹ [https://www.gtai.de/de/trade/indien-wirtschaft/wirtschaftsausblick#:~:text=Indien%20und%20die%20EU%20verhandeln,US%24\)%20einen%20neuen%20H%C3%B6chstwert.](https://www.gtai.de/de/trade/indien-wirtschaft/wirtschaftsausblick#:~:text=Indien%20und%20die%20EU%20verhandeln,US%24)%20einen%20neuen%20H%C3%B6chstwert.)

² [https://www.gtai.de/de/trade/indien-wirtschaft/wirtschaftsausblick#:~:text=Indien%20und%20die%20EU%20verhandeln,US%24\)%20einen%20neuen%20H%C3%B6chstwert.](https://www.gtai.de/de/trade/indien-wirtschaft/wirtschaftsausblick#:~:text=Indien%20und%20die%20EU%20verhandeln,US%24)%20einen%20neuen%20H%C3%B6chstwert.)

³ <https://www.forbesindia.com/article/explainers/top-10-largest-economies-in-the-world/86159/1>

INDIE I POLSKA

CZAS NA STRATEGICZNE PARTNERSTWO

| Dr Małgorzata Bonikowska, dr Tomasz Łukaszuk, dr Bruno Surdel

3

roku mają one wyprzedzić gospodarczo Japonię i Niemcy, co da im trzecie miejsce na świecie po Stanach Zjednoczonych i Chinach.⁴

Ten wzrost napędzany jest głównie przez rozwój usług, sektora technologii informacyjnych, rolnictwa oraz produkcji. Nie bez znaczenia jest także ogromny rynek wewnętrzny (1,4 mld ludzi), młodzi i technologicznie zaawansowani pracownicy oraz ich coraz większe wydatki.⁵ Klasa średnia jest najszybciej rosnącym segmentem indyjskiej populacji zarówno procentowo, jak i nominalnie. W latach 1995-2021 poszerzała się o ponad 6% rocznie, osiągając prawie 400 mln osób, czyli ponad 31% ogółu ludności kraju. Według prognoz w 2031 roku wyniesie 38%, a w 2047 (czyli w stulecie niepodległości), aż 60% społeczeństwa.⁶ Do 2030 roku Indie zyskają 75 mln nowych gospodarstw domowych klasy średniej i 25 mln bogatych, co da łącznie 56% populacji. Do 2030-31 roku będą one generować niemal 2,7 bln dolarów dodatkowych wydatków konsumpcyjnych.⁷

Częścią ambicji Indii jest też przestrzeń kosmiczna. Zakończona sukcesem misja Chandrayaan 3 polegała na lądowaniu bezzałogowego modułu na Księżycu w sierpniu 2023 roku. Potwierdziło to zdolności Indii w dziedzinie eksploracji kosmicznej i umocniło pozycję państwa w globalnym wyścigu kosmicznym.⁸

⁴ <https://www.weforum.org/agenda/2024/01/how-india-can-seize-its-moment-to-become-the-world-s-third-largest-economy/>

⁵ <https://www.forbesindia.com/article/explainers/top-10-largest-economies-in-the-world/86159/1>

⁶ <https://www.price360.in/expertview/the-rise-of-indias-middle-class-a-force-to-reckon-with/>

⁷ <https://www.forbesindia.com/article/explainers/top-10-largest-economies-in-the-world/86159/1>

⁸ https://www.isro.gov.in/Chandrayaan3_Details.html

INDIE I POLSKA

CZAS NA STRATEGICZNE PARTNERSTWO

| Dr Małgorzata Bonikowska, dr Tomasz Łukaszuk, dr Bruno Surdel

4

Bharat

Od 2014 roku Indiami rządzi Indyjska Partia Ludowa (BJP), a premierem jest jeden z jej liderów, Narendra Modi. Szef rządu jest znany z doskonałych przemów, ale także z twardej ręki i sprawczości. Wprowadził m.in. szybką demonetyzację, aby uderzyć w skorumpowane elity trzymające gotówkę po domach. Ostro zwalcza polityków Indyjskiego Kongresu Narodowego, który rządził Indiami przez kilkadziesiąt pierwszych lat niepodległości. Realizuje program zmian („Modi-fication”) polegających na modernizacji państwa poprzez m.in. wielkie publiczne inwestycje, protekcyjizm gospodarczy i masowe akcje społeczne takie jak „czyste Indie”. Łączy to z wyraźnym nacjonalizmem i wzmocnieniem znaczenia hinduizmu, co nie podoba się indyjskim muzułmanom, ale także sporej części liberalnych i zwesternizowanych elit. W miastach zmieniane są nazwy ulic, aby zmniejszyć ślady islamu i nawet nazwa państwa jest zastępowana sanskryckim słowem „Bharat”.

Latem br. BJP po raz trzeci z rzędu zwyciężyła w ogólnokrajowych wyborach. Trwają one 6 tygodni, bo głosuje prawie miliard ludzi. Indusi z dumą podkreślają, że są największą demokracją świata, choć nie brak głosów, że jest ona obecnie wadliwa, co zresztą zarzuca się także Stanom Zjednoczonym.

Indie uzyskały niepodległość w 1947 roku i przez cały okres zimniej wojny nie chciały zostać uwikłane w żaden z dwóch ówczesnych bloków geopolitycznych. Za największego wroga uważały wspierany przez Amerykanów Pakistan, dlatego skłaniały się do bliższych związków z ZSRR. Ponieważ państwa zachodnie przez lata nie wyrażały woli udostępniania Indiom swoich technologii wojskowych, Nowe Delhi zmuszone były do korzystania z oferty rosyjskiej i

INDIE I POLSKA

CZAS NA STRATEGICZNE PARTNERSTWO

| Dr Małgorzata Bonikowska, dr Tomasz Łukaszuk, dr Bruno Surdel

5

kupowania tam okrętów, myśliwców, helikopterów, czołgów, broni i amunicji. Jednocześnie ze względu na silnie odczuwane zagrożenie ze strony zachodniego sąsiada prowadziły program nuklearny i od lat 90. są w posiadaniu broni atomowej.

Pomimo swojej zwyczajowej powściągliwości Indie coraz aktywniej angażują się na arenie międzynarodowej, zdając sobie sprawę, że wzrost globalnej pozycji oznacza także wzrost odpowiedzialności. W 2023 roku Indie przewodniczyły grupie G-20, wykorzystując to doskonale do celów politycznych, ale także promocyjnych. Szczyt w Nowym Delhi (9-10 września 2023 roku) przyniósł m.in. rozszerzenie grupy o Unię Afrykańską.⁹

Tradycyjna przyjaźń z Moskwą, a także uzależnienie w sektorze zbrojeniowym, nie pozwoliła rządowi w Nowym Delhi zająć wyraźnego stanowiska w kwestii agresji Rosji na Ukrainę. Indie zaczęły wykorzystywać sytuację na swoją korzyść, kupując m.in. rosyjską ropę i gaz po niższych cenach, a w dodatku płacąc w rupiach, co utrudnia Rosjanom pole manewru. Sąsiedztwo z Chinami oraz istniejące problemy graniczne z Chinami i Pakistanem sprawiają, że rząd w Nowym Delhi nie może sobie pozwolić na poważniejsze zachwianie stabilności dostaw sprzętu z Rosji. Jednocześnie Indie zaczęły zwiększać skalę zakupów uzbrojenia na Zachodzie i budować samowystarczalność w sektorze obronnym, jednak odejście od zależności od Rosji zajmie im co najmniej 10 lat.

⁹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/eu-g20_pl

INDIE I POLSKA

CZAS NA STRATEGICZNE PARTNERSTWO

| Dr Małgorzata Bonikowska, dr Tomasz Łukaszuk, dr Bruno Surdel

6

Relacje z Unią Europejską

Już w 2004 roku Unia Europejska i Republika Indii podpisały strategiczne partnerstwo oparte na wspólnych wartościach i zobowiązaniu do przestrzegania globalnego porządku opartego na zasadach i multilateralizmie. W 2020 roku obie strony zatwierdziły mapę drogową do 2025 roku, aby to partnerstwo wypełnić treścią.¹⁰

Unia Europejska jest największym partnerem handlowym Indii. Handel towarami między UE a Indiami wzrósł o niemal 90% w ciągu ostatniej dekady, osiągając wartość 124 mld euro w 2023 roku, co stanowi aż 12,2% całkowitego handlu Indii. Na drugim miejscu są Chiny, na trzecim Stany Zjednoczone.¹¹ UE jest także drugim co do wielkości rynkiem zbytu dla indyjskiego eksportu (17,5% całości), tuż za USA (17,6%), podczas gdy Chiny zajmują dopiero czwarte miejsce (3,7%).

Dla Unii Europejskiej po brexicie Indie są dziewiątym partnerem handlowym, odpowiadając za 2,2% całkowitego handlu towarami wszystkich państw członkowskich, znacznie ustępując USA (16,7%), Chinom (14,6%) oraz Wielkiej Brytanii (10,1%).

Handel usługami między UE a Indiami osiągnął wartość 50,8 mld euro w 2023 roku, w porównaniu do 30,4 mld euro w 2020 roku. Udział UE w zagranicznych inwestycjach Indii wyniósł 108,3 mld euro w 2022 roku, w porównaniu do 82,3 mld euro w 2019 roku, co czyni UE jednym

¹⁰ <https://www.europarl.europa.eu/topics/pl/article/20210408STO01627/ue-indie-wspieranie-wspolpracy-od-handlu-po-klimat>

¹¹ https://www.business-standard.com-economy/news/india-in-trade-deficit-with-9-of-top-10-trading-partners-in-2023-24-data-124052600247_1.html

INDIE I POLSKA

CZAS NA STRATEGICZNE PARTNERSTWO

| Dr Małgorzata Bonikowska, dr Tomasz Łukaszuk, dr Bruno Surdel

7

z czołowych zagranicznych inwestorów w Indiach. Jest to znacząca wartość, jednak znacznie mniejsza, niż inwestycje UE w Chinach (247,5 mld euro) czy Brazylii (293,4 mld euro). W Indiach działa około 6 tysięcy europejskich firm, które bezpośrednio zatrudniają 1,7 mln osób, a pośrednio zapewniają pracę dla 5 mln osób w różnych sektorach gospodarki.¹²

Wyzwania w relacjach UE-Indie

Rząd premiera Narendry Modiego prowadzi politykę protekcjonistyczną, realizując m.in. programy „*Make in India*” i „*Self-Reliant India*”. Stanowi to poważne wyzwanie dla handlu z UE, w tym oczywiście także z Polską. Restrykcyjne otoczenie regulacyjne w Indiach obejmuje m.in. bariery techniczne w handlu (TBT), środki sanitarne i fitosanitarne (SPS), odstępstwa od norm uzgodnionych na szczeblu międzynarodowym oraz dyskryminację opartą na środkach legislacyjnych lub administracyjnych stosowanych przez Indie. Kwestie te dotyczą szerokiego zakresu sektorów, w tym towarów, usług, zamówień publicznych i inwestycji.¹³

UE stara się sprostać tym wyzwaniom, wykorzystując wszystkie dostępne kanały i fora w celu zapewnienia sprawiedliwego dostępu do rynku i przewidywalnych warunków inwestycyjnych. UE promuje również pełną zgodność z wielostronnymi zobowiązaniami w ramach Światowej Organizacji Handlu (WTO). Kluczowe inicjatywy obejmują Dialog wysokiego szczebla UE-Indie w sprawie handlu i inwestycji, ustanowiony w 2021 roku po szczycie UE-Indie w lipcu

¹² [https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/india_en#:~:text=The%20EU%20is%20India's%20largest,only%20ranks%20fourth%20\(3.7%25\).](https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/india_en#:~:text=The%20EU%20is%20India's%20largest,only%20ranks%20fourth%20(3.7%25).)

¹³ [https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/india_en#:~:text=The%20EU%20is%20India's%20largest,only%20ranks%20fourth%20\(3.7%25\).](https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/india_en#:~:text=The%20EU%20is%20India's%20largest,only%20ranks%20fourth%20(3.7%25).)

INDIE I POLSKA

CZAS NA STRATEGICZNE PARTNERSTWO

| Dr Małgorzata Bonikowska, dr Tomasz Łukaszuk, dr Bruno Surdel

8

2020 roku, oraz Podkomisję Handlową UE-Indie, utworzoną na mocy Umowy o współpracy i partnerstwie między UE a Indiami z 1994 roku. Platformy te, wraz z wyspecjalizowanymi grupami roboczymi i dialogami, mają kluczowe znaczenie dla realizacji celów UE w stosunkach handlowych z Indiami.¹⁴

Umowa o wolnym handlu?

Najambitniejszą próbą wszechstronnej regulacji handlu i współpracy gospodarczej UE-Indie są negocjacje dotyczące umowy o wolnym handlu. Rozmowy handlowe rozpoczęły się w roku 2007, ale w po kilku latach (2013) zostały zawieszono z powodu różnic dotyczących cel i dostępu do rynku zamówień publicznych.¹⁵ Brexit stanowił dodatkowe wyzwanie dla relacji UE-Indie, ponieważ Wielka Brytania była jednym z głównych partnerów handlowych Indii w Europie. Odejście Wielkiej Brytanii z UE wpłynęło na zmniejszenie roli Unii w relacjach z Indiami, co postawiło nowe wyzwania przed negocjatorami unijnymi.

Jednak 17 czerwca 2022 roku Unia Europejska wznowiła negocjacje z Indiami w sprawie umowy o wolnym handlu i rozpoczęła odrębne negocjacje w sprawie umowy o ochronie inwestycji i umowy w sprawie oznaczeń geograficznych¹⁶. Parlament Europejski również zatwierdził sprawozdanie dotyczące przyszłego kierunku współpracy inwestycyjnej z Indiami.

¹⁴ [https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/india_en#:~:text=The%20EU%20is%20India's%20largest,only%20ranks%20fourth%20\(3.7%25\).](https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/india_en#:~:text=The%20EU%20is%20India's%20largest,only%20ranks%20fourth%20(3.7%25).)

¹⁵ <https://www.europarl.europa.eu/topics/pl/article/20210408STO01627/ue-indie-wspieranie-wspolpracy-od-handlu-po-kli-mat>

¹⁶ [https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/india/eu-india-agreement_en#:~:text=On%2017%20June%202022%2C%20the,on%20Geographical%20Indications%20\(GIs\).](https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/india/eu-india-agreement_en#:~:text=On%2017%20June%202022%2C%20the,on%20Geographical%20Indications%20(GIs).)

INDIE I POLSKA

CZAS NA STRATEGICZNE PARTNERSTWO

| Dr Małgorzata Bonikowska, dr Tomasz Łukaszuk, dr Bruno Surdel

9

Zarazem jednak wezwał negocjatorów do rozwiązania długotrwałych problemów z dostępem do rynku w kluczowych sektorach takich jak motoryzacja, rolnictwo i farmaceutyka. Parlamentarzyści podkreślili, że negocjatorzy nie powinni iść na ustępstwa w kwestii treści porozumienia na rzecz szybszego zakończenia negocjacji.¹⁷

Polska i Indie

Ostatnim polskim premierem, który odwiedził Indie był Donald Tusk we wrześniu 2010 roku¹⁸. W 2021 roku premier Mateusz Morawiecki rozmawiał z premierem Narendrą Modim podczas Konferencji ONZ w sprawie zmian klimatu (COP26) w Glasgow, ale szefa rządu Indii nie było w Polsce od 40 lat.

Trochę lepiej wygląda statystyka wizyt głów państw. W 1994 roku do Indii pojechał Prezydent Lech Wałęsa, a 4 lata później Prezydent Aleksander Kwaśniewski.¹⁹ W 2009 roku Polskę odwiedziła Prezydent Pratibha Patil, a w 2017 roku Wiceprezydent Indii Mohammad Hamid Ansari.²⁰ W marcu 2022 roku, po inwazji Rosji na Ukrainę, Prezydent Andrzej Duda rozmawiał telefonicznie z Premierem Narendrą Modim.²¹ **Indyjski premier przylatuje do Polski w sierpniu, a polski prezydent ma odwiedzić Indie prawdopodobnie wiosną 2025.**

¹⁷ <https://www.europarl.europa.eu/topics/pl/article/20210408ST001627/ue-indie-wspieranie-wspolpracy-od-handlu-po-kli-mat>

¹⁸ <https://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/artykuly/448337,tusk-z-wizyta-w-indiach-polska-jest-rzetelnym-partnerem.html>

¹⁹ [Wizyta oficjalna Prezydenta RP w Republice Indii \ Archiwalne aktualności \ Aktualności rok 2000 i starsze \ Oficjalna strona Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej](https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C914644%2Cspotkanie-premier-z-wiceprezydentem-indii.html)

²⁰ <https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C914644%2Cspotkanie-premier-z-wiceprezydentem-indii.html>

²¹ https://www.pmindia.gov.in/en/news_updates/phone-call-between-pm-and-h-e-andrzej-duda-president-of-poland/

INDIE I POLSKA

CZAS NA STRATEGICZNE PARTNERSTWO

| Dr Małgorzata Bonikowska, dr Tomasz Łukaszuk, dr Bruno Surdel

10

Oba kraje łączy kilka pięknych kart historii. W czasie II wojny światowej Maharaja Jamnagaru w swojej posiadłości w stanie Gudżarat zapewnił na kilkanaście miesięcy schronienie kilkuset polskim kobietom i dzieciom, które starały się przedostać na Zachód. Do dziś „dzieci Maharadży” mają ze sobą kontakt, a jego imieniem nazwano m.in. ulicę i gimnazjum w Warszawie. W 1944 roku Polacy i Indusi ramię w ramię zdobyli wzgórze i klasztor Monte Cassino wypierając Niemców i otwierając aliantom drogę na Rzym.

Dziś polskie uczelnie kształcą tysiące studentów z Indii, a Polacy coraz chętniej oglądają filmy zrobione w Bollywood i słuchają indyjskiej muzyki pop. W obie strony rozwija się turystyka i biznes. Indyjskie firmy aktywnie inwestują w Polsce, szczególnie w sektorach IT, biotechnologii oraz produkcji sprzętu elektronicznego i opakowań. W 2023 roku zatrudniały około 10 tysięcy polskich pracowników, a wartość inwestycji przekroczyła 3 mld dolarów.

Współpraca gospodarcza

Południowe stany Indii takie jak Karnataka, Kerala czy Tamil Nadu to ważne ośrodki nowoczesnych technologii i przemysłu. Tam mają swoje siedziby tacy potentaci jak INFOSYS²², czy WIPRO, które zainwestowały w Polsce w centra obsługi, co znacząco przyczyniło się do zwiększenia liczby miejsc pracy i transferu technologii. Stolica Karnataki Bangalore to krzemowa dolina Indii z 56% udziałem w globalnym rynku IT w 2024 roku i przewidywanym rocznym wzrostem o 11%.

²² <https://www.infosysbpm.com/poland.html>

INDIE I POLSKA

CZAS NA STRATEGICZNE PARTNERSTWO

| Dr Małgorzata Bonikowska, dr Tomasz Łukaszuk, dr Bruno Surdel

11

Południe Indii to również silny przemysł stoczniowy i ważne porty zlokalizowane w stanie Maharashtra ze stolicą w Mumbaju. Przez porty w Mumbaju, stolicy gospodarczej i finansowej Indii, przechodzi 90% importu z krajów Unii Europejskiej. W Mumbaju swoją siedzibę ma Reliance, grupa rodziny Ambanich, która budowała początek swojej potęgi na handlu z Polską w latach siedemdziesiątych.

Tradycje współpracy handlowej i inwestycyjnej z Polską mają też firmy ze stanów Gudźarat i Harijana z północy Indii, działające w przemyśle mleczarskim i samochodowym. Fabryka opakowań firmy UFLEX z Nowego Delhi, funkcjonująca we Wrześni pod Poznaniem, jest przykładem sukcesu i zaufania do Polski jako odskoczni do wejścia na rynek Europy Środkowo-Wschodniej. Swoje biuro w Warszawie ma również Tata Consultancy Services²³.

Indie są drugim największym rynkiem dla polskich bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Azji.²⁴ Według danych Narodowego Banku Polskiego w 2021 roku ich wartość w Indiach wyniosła niemal 380 mln złotych. Jednym z pierwszych polskich przedsiębiorstw, które tam zainwestowały były Toruńskie Zakłady Materiałów Opatrunkowych. Firma otworzyła swoją fabrykę w stanie Tamil Nadu w 2005 roku, a później zbudowała centrum logistyczne. Z kolei w Karnatace powstała fabryka instalacji klimatyzacji samochodowych grupy Boryszew.

²³ <https://www.tcs.com/careers/poland>

²⁴ <https://www.gov.pl/web/indie/seminarium-promujace-polsko-indyjska-wspolprace-handlowa-i-inwestycyjna#:~:text=Pol-sko%2Dindyjska%20wymiana%20handlowa%20przekroczy%C5%82a,bezpo%C5%9Brednich%20inwestycji%20zagranicznych%20w%20Azji>.

INDIE I POLSKA

CZAS NA STRATEGICZNE PARTNERSTWO

| Dr Małgorzata Bonikowska, dr Tomasz Łukaszuk, dr Bruno Surdel

12

W ostatnich latach Grupa ICEA otworzyła w Indiach oddział oferujący usługi dla sektora e-commerce.²⁵

Współpraca handlowo-inwestycyjna Polski i Indii w XXI wieku ma na koncie kilkanaście przykładów dobrych praktyk. Patrząc jednak na aspiracje polityczne i gospodarcze obu krajów, ich osiągnięcia w rozwoju i wspólne rozumienie wyzwań i potrzeb współczesnego świata, potencjał współpracy jest wielokrotnie większy niż dotychczasowy zasięg osiągnięć współpracy dwustronnej.

Wzmocnienie handlu

Wymiana handlowa między Polską a Indiami pozostaje poniżej potencjału, jaki ma w sobie ten południowoazjatycki gigant. W 2019 roku Indie były 28. największym partnerem handlowym Polski, zajmując 40. miejsce w eksporcie (0,3%) i 25. w imporcie (0,8 %) ²⁶. Wartość wymiany wzrosła z 2,5 mld dolarów w 2020 roku do 5,6 mld dolarów w 2022 roku, co było wynikiem ożywienia po pandemii COVID-19. Sama pandemia nie zaszkodziła polsko-indyjskim relacjom gospodarczym. W 2021 roku dwustronne obroty handlowe osiągnęły 4,3 mld dolarów, co oznacza wzrost o 57% rok do roku.²⁷ Eksport z Polski do Indii osiągnął w 2022

²⁵ <https://www.pfrtfi.pl/o-pfr-tfi/komentarze-rynkowe/szczegoly?blog=e-Indie-daleko-ale-coraz-blizej>

²⁶ Informacja o stosunkach gospodarczych z Indiami. Ministerstwo Rozwoju. Departament Handlu i Współpracy Międzynarodowej, 2020.

²⁷ <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/polska-i-indie-rozwijaja-wspolprace-gospodarcza>

INDIE I POLSKA

CZAS NA STRATEGICZNE PARTNERSTWO

| Dr Małgorzata Bonikowska, dr Tomasz Łukaszuk, dr Bruno Surdel

13

roku 1,5 mld euro (2021 – 947 mln euro; 2020 – 555 mln euro), a import wyniósł 3,868 mld euro (2021 – 2,711 mld euro; 2020 – 1,866 mld euro).²⁸

Eksport Polski do Indii obejmuje głównie maszyny, urządzenia mechaniczne i elektryczne, produkty chemiczne oraz wyroby z tworzyw sztucznych. Wartość eksportu maszyn, w tym turbin gazowych i turbodozrutowych, wyniosła około 187 mln dolarów. Polska eksportuje również produkty mineralne oraz pojazdy i statki, a także produkty rolne takie jak świeże jabłka, których eksport wzrósł o 150% w ostatnich latach, osiągając wartość 144 mln dolarów.²⁹

Import z Indii do Polski obejmuje produkty chemiczne, tekstylia, urządzenia mechaniczne i elektryczne oraz produkty rolnicze. W 2022 roku wartość importu produktów chemicznych wyniosła 850 mln dolarów, co stanowiło znaczną część całkowitego importu z Indii. Wartość importu tekstyliów wyniosła 490 mln dolarów, a urządzeń mechanicznych i elektrycznych – 200 mln dolarów.³⁰

Kluczowe sektory

Polska i Indie współpracują w obszarze energii odnawialnej, w tym energii słonecznej i wiatrowej. Polskie firmy dostarczają także technologie i rozwiązania dla indyjskiego sektora energetycznego i wydobywczego, a Śląsk ma bliskie związki z Bengalem Zachodnim. Polska eksportuje do Indii różnorodne produkty rolne, a także współpracuje w zakresie technologii

²⁸ <https://www.trade.gov.pl/wiedza/indie-charakterystyka-rynku/>

²⁹ <https://www.trade.gov.pl/wiedza/indie-charakterystyka-rynku/>

³⁰ <https://www.trade.gov.pl/wiedza/indie-charakterystyka-rynku/>

INDIE I POLSKA

CZAS NA STRATEGICZNE PARTNERSTWO

| Dr Małgorzata Bonikowska, dr Tomasz Łukaszuk, dr Bruno Surdel

14

rolniczych i przetwórstwa spożywczego. Polskie firmy IT coraz częściej nawiązują kontakty z indyjskimi partnerami, korzystając z ich zaawansowanych usług i rozwiązań programistycznych. Ważnym elementem współpracy jest także sektor zbrojeniowy, w którym relacje zaczęto rozbudowywać jeszcze w czasach zimnej wojny.

Indie oferują tanią i dobrze wykwalifikowaną siłę roboczą, szczególnie w takich dziedzinach jak inżynieria, technologie informatyczne oraz nauki przyrodnicze. Dzięki temu możliwe jest tam lokalizowanie zarówno zakładów masowej produkcji przemysłowej, jak i centrów badawczo-rozwojowych, co stanowi istotny potencjał dla współpracy między Polską a Indiami.³¹

Wnioski

Indie i Polska przeszły przez ostatnie czterdzieści pięć lat przez krytyczne zmiany systemów politycznych i gospodarczych. Konsekwencją sukcesów we wprowadzaniu programów budowy demokracji i gospodarki wolnorynkowej jest nowe postrzeganie miejsca w ich regionach i w świecie.

Podczas wizyty w Delhi w 1998 roku prezydent Aleksander Kwaśniewski powiedział: „*Myślę, że wolny rynek indyjski i zreformowana gospodarka polska pozwolą wykreować wiele nowych możliwości współpracy. Mój kraj jest zainteresowany współpracą z Indiami w wielu dziedzinach./.../ Mamy także dużo wspólnych doświadczeń w pracach organizacji międzynarodowych. Polska jest zainteresowana zachowaniem pozycji Indii w strukturze Rady Bezpieczeństwa ONZ.*

³¹ <https://www.gov.pl/web/rozwój-technologia/polska-i-indie-rozwijaja-wspolprace-gospodarcza>

INDIE I POLSKA

CZAS NA STRATEGICZNE PARTNERSTWO

| Dr Małgorzata Bonikowska, dr Tomasz Łukaszuk, dr Bruno Surdel

15

*Ze strony Indii oczekujemy natomiast poparcia w naszych dążeniach do struktur europejskich”.*³² Istotnie, w wymiarze polityki zagranicznej oba państwa zbudowały swoją pozycję w oparciu o członkostwo i aktywność w demokratycznych instytucjach międzynarodowych. Polska i Indie uważają Organizację Narodów Zjednoczonych za najważniejszą instytucję międzynarodową w wymiarze globalnym. Podkreślają jednak potrzebę reform i dostosowywania ONZ do dynamicznych zmian, jakie zaszły w świecie od czasu powołania jej do życia.

Jako państwa doświadczone w dwóch światowych wojnach XX wieku, Polska i Indie widzą potrzebę wzmocnienia ładu międzynarodowego opartego na uniwersalnych wartościach i normach pokojowego współistnienia. Są zwolennikami sprawiedliwego i proporcjonalnego podejścia do wdrażania w życie konwencji ONZ, zwłaszcza tych związanych ze zmianami klimatu. W instytucjach regionalnych są liderami zmian i ambitnych inicjatyw mających ułatwić spójne podejście do realizacji celów zrównoważonego rozwoju.

W kluczowych obszarach współpracy dwustronnej Polska i Indie powinny w dużo większym stopniu postawić na badania i rozwój oraz elektro-mobilność, a także popracować nad zwiększeniem kontaktów biznesowych, również na poziomie start-upów. Obiecujące byłoby wspólne rozwijanie technologii związanych z wodorem, zielonymi technologiami, rozwiązaniami dla sektora kosmicznego, przyjaznemu klimatowi dla górnictwa oraz sektora rolno-spożywczego. Polska i Indie dążą do wzmocnienia swojego bezpieczeństwa energetycznego, dywersyfikując swój mix energetyczny. Polskie know-how i innowacje w zakresie energetyki solarnej i

³² [Wizyta oficjalna Prezydenta RP w Republice Indii \ Archiwalne aktualności \ Aktualności rok 2000 i starsze \ Oficjalna strona Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej](#)

INDIE I POLSKA

CZAS NA STRATEGICZNE PARTNERSTWO

| Dr Małgorzata Bonikowska, dr Tomasz Łukaszuk, dr Bruno Surdel

16

wiatrowej stanowią atrakcyjny potencjał współpracy. Warte rozbudowania są kontakty w zakresie infrastruktury bezpieczeństwa i zdolności przemysłów obronnych.

Ważną rolę w kontekście wszystkich wspomnianych wymiarów infrastruktury pełni infrastruktura informatyczna. Decydujące znaczenie miałyby współpraca największych graczy na obu rynkach w poszukiwaniu synergii i wyjścia poza symboliczną obecność w postaci biur czy telefonicznych centrów obsługi.

Bezpośrednie kontakty biznesowe, naukowe i turystyczne ułatwiają bezpośrednie połączenia lotnicze między Nowym Delhi i Mumbajem a Warszawą, uruchomione w 2019 roku. Polskie aspiracje utworzenia nowego hubu lotniczego w sercu Europy mogą dobrze współgrać z potencjałem infrastruktury lotniczej w Indiach, gdzie ruch pasażerski notuje corocznie wzrost o 15%.

Dla Indii, realizujących program rozbudowy infrastruktury morskiej Sagarmala, gwarantujący trzydziestoprocentowe dotacje dla ekologicznych portów i stoczni, Polska – z największym biurem projektowym statków w Europie i stoczniami budującymi nowoczesne jednostki towarowe i pasażerskie z napędem elektrycznym i LNG – mogłaby być znaczącym partnerem. Infrastruktura lądowa: drogowa i kolejowa, rozbudowywana poprzez system korytarzy przemysłowych przez cały subkontynent indyjski, potrzebuje inwestorów z potencjałem polskich firm.

Do wszystkich tych działań potrzebne jest jednak wsparcie instytucji rządowych i samorządowych na poziomie centralnym i lokalnym, a także ich współpraca z samorządami

INDIE I POLSKA

CZAS NA STRATEGICZNE PARTNERSTWO

| Dr Małgorzata Bonikowska, dr Tomasz Łukaszuk, dr Bruno Surdel

17

gospodarczymi w oparciu o spójną strategię. Przywiązanie do polityki regionalnej w wymiarze województw w Polsce i w wymiarze stanów w Indiach to ważny punkt wspólny, na który warto zwrócić uwagę w planach aktywizacji kontaktów biznesowych. Każde z województw Polsce i każdy ze stanów w Indiach mają swoje specjalizacje. Działanie w mniejszej niż ogólnoindyjskiej, subkontynentalnej skali, mogłoby stanowić zachętę dla polskich przedsiębiorców. Poszerzona współpraca partnerska na poziomie województw i stanów to potencjalny kluczem do obustronnego sukcesu.

Partnerstwo strategiczne

Ramą nowego otwarcia w stosunkach między Polską i Indiami mogłoby być strategiczne partnerstwo. Tak jak w przypadku innych krajów członkowskich UE takich jak Francja, Niemcy czy Włochy, przyspieszyłoby współpracę i wzmocniło realne oddziaływanie na Polskę partnerstwa strategicznego Unia Europejska-Indie, które zawarto w listopadzie 2004 roku, czyli kilka miesięcy po przystąpieniu Polski do UE.

Żeby budować strategiczne partnerstwo z Indiami, Polska powinna skoncentrować się na kilku kluczowych obszarach. Pod względem czysto praktycznym konieczne jest zwiększenie zasobów kadrowych Ambasady w Nowym Delhi i otwarcie dodatkowych konsulatów, zwłaszcza na południu Indii. Niezbędne byłoby również zwiększenie budżetu na dyplomację publiczną i kulturalną w tym ogromnym kraju.

W myśleniu Polski o strategicznym partnerstwie ważne jest nowe spojrzenie na Indie jako na wschodzącego globalnego gracza, z którym liczą się światowe potęgi: USA i Chiny, oczekując

INDIE I POLSKA

CZAS NA STRATEGICZNE PARTNERSTWO

| Dr Małgorzata Bonikowska, dr Tomasz Łukaszuk, dr Bruno Surdel

18

jednocześnie większej odpowiedzialności za sprawy dotyczące ładu międzynarodowego. Warszawa powinna więc przygotować dla Indii praktyczną ofertę wszechstronnej, wzajemnie korzystnej współpracy, opartej na nowych założeniach. Jej elementem mogą być dostawy sprzętu wojskowego, żywności i produktów, których brakuje na rynku indyjskim, jak też kredytów czy grantów. Współpracę biznesową między oboma krajami ułatwiłoby znacznie podpisanie Umowy handlowo-inwestycyjnej Indie-UE, co wzmocniłoby także wizerunek Polski na subkontynencie.

W rozmowach o strategicznym partnerstwie nie może także zabraknąć tematu bezpieczeństwa. Mimo, iż uwarunkowania historyczne i wewnętrzne uniemożliwiają Indiom zajęcie otwarcie krytycznego stanowiska wobec działań Rosji w Ukrainie, warto przekonywać indyjskiego premiera do bardziej stanowczej postawy na forum ONZ i w dyplomacji. Tym bardziej, że globalne konsekwencje wojny są widoczne na wielu płaszczyznach, mających dla Indii ogromne znaczenie, jak chociażby wzrost cen surowców energetycznych, niedobory żywności i przerywanie łańcuchów dostaw.

Zdaniem Polski w interesie Indii leży wsparcie „demokratycznego świata” w walce z neoimperializmem i używaniem siły militarnej, sprzecznych z zasadami prawa międzynarodowego i Kartą Narodów Zjednoczonych. To ważne w kontekście popieranym przez Polskę starań Indii o wejście do grona stałych członków Rady Bezpieczeństwa ONZ. Jednocześnie w interesie Indii nie leży zacieśnianie relacji Rosji z Chinami – indyjski rywalem i trudnym sąsiadem, z którym toczy się spór o niektóre odcinki granicy – czemu ewidentnie sprzyja prawie już trzyletnia wojna w Ukrainie.

CSM jest niezależnym, pozarządowym ośrodkiem analitycznym zajmującym się polską polityką zagraniczną i najważniejszymi problemami polityki międzynarodowej. Fundacja została zarejestrowana w 1996 r. CSM prowadzi działalność badawczą i edukacyjną, wydaje publikacje, organizuje konferencje i spotkania, uczestniczy w międzynarodowych projektach we współpracy z podobnymi instytucjami w wielu krajach. Tworzy forum debaty i wymiany idei w sprawach polityki zagranicznej, relacji między państwami oraz wyzwań globalnego świata. Działalność CSM jest adresowana przede wszystkim do samorządowców i przedsiębiorców, a także administracji centralnej, polityków, dyplomatów, politologów i mediów. Od 2009 r. CSM jest uznawany za jeden z najlepszych think tanków Europy Środkowo-Wschodniej w badaniu „The Leading Public Policy Research Organizations In The World” przeprowadzonym przez Uniwersytet Pensylwanii.

Centrum Stosunków Międzynarodowych ul. Ogrody 24, 03-994 Warszawa t: +48 608 593 632

 www.twitter.com/CIR_CSM

 www.facebook.com/CIR.CSM

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH